

Evaluatie van de Standaard Doelen Lijst van Stichting Flexus

Master Thesis Orthopedagogiek
Werkveld Jeugdzorg
Nienke Baan 0446963
Docente: Dr. H.E. Storsbergen
Tweede lezer: Prof. Dr. T. A. van Yperen
Instelling: Stichting Flexus
Begeleiders van Flexus: Drs. I. J. Hessel & Drs. F. Hoeijmans
Datum: juli 2008

Samenvatting.....	2
Abstract.....	2
Inleiding.....	4
Doelrealisatie	
Standaard Doelen Lijst	
Hanteerbaarheid	
Betrouwbaarheid en validiteit	
Methode.....	9
Onderzoeksopzet	
Deelnemers	
Operationalisering van concepten	
Instrumenten	
Statistische analyses	
Resultaten.....	15
Conclusie en Discussie.....	20
Sterkte en zwakte analyse	
Aanbevelingen	
Referenties.....	22
Bijlagen.....	25
1. Standaard Doelen Lijst	
2. Vragenlijst	
3. Vignetten	

Samenvatting (Nederlandstalig)

Stichting Flexus is een organisatie voor jeugdhulpverlening in de regio Rotterdam. Middels verschillende hulpvormen wordt begeleiding geboden aan kinderen en jongeren van 0 tot 23 jaar en hun ouders. Om de effectiviteit van de hulp te vergroten werkt Stichting Flexus met doelrealisatie. Hiervoor is de Standaard Doelen Lijst ontworpen. *Probleemstelling:* Momenteel is er onvoldoende bekend over de kwaliteit van deze lijst. Om er voor te zorgen dat de Standaard Doelen Lijst een optimale bijdrage kan leveren aan het werken met doelrealisatie is het van belang deze lijst te onderzoeken op begripsvaliditeit interbeoordelaars-betrouwbaarheid, en hanteerbaarheid. *Methode:* Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is gebruik gemaakt van surveyonderzoek, dossieronderzoek, een Q-sort taak en vignetten. Aan het surveyonderzoek en de vignetten werkten 48 hulpverleners van Stichting Flexus mee; aan de Q-sort taak 6 studenten Pedagogiek (van de Universiteit Utrecht) en 4 orthopedagogen. *Resultaten:* De indeling van de doelen in de domeinen is onvoldoende duidelijk. De SDL is onvoldoende interbeoordelaars-betrouwbaar, uit de vignetten is gebleken dat bepaald klachtgedrag leidt tot het selecteren van doelen uit verschillende domeinen en subdomeinen. Uit dossieronderzoek is gebleken dat 75% van de doelen die opgesteld worden binnen Stichting Flexus onder te brengen zijn onder een doel van de SDL. Gebleken is dat de hulpverleners van Stichting Flexus de SDL als onvoldoende hanteerbaar hebben beoordeeld. De SDL levert volgens 83% van de hulpverleners een positieve bijdrage aan doelrealisatie. *Conclusie:* Het lijkt zinvol de SDL aan te passen met betrekking tot de indeling van de doelen en de volledigheid. De aanbevelingen kunnen hierbij als leidraad dienen.

Abstract (English)

Stichting Flexus is an organisation for youth care in the region Rotterdam. Several forms of youth care are used to provide support to children / young people up to 23 years and their parents. To increase the effectivity of the care provided, Stichting Flexus works with setting and reaching goals. The *List of Standard Goals* is developed to gain insight in the goals that are set and reached. The main goal of this research is to test the quality of the *List of Standard Goals*, by testing it's face validity, inter-rater reliability and usability. *Method:* Questionnaires, analysis of files, a Q-sort task and 2 vignettes were used to test the quality of the *list of standard goals*. The research group contained 48 workers of Stichting Flexus, 6 students of the University of Utrecht and 4 child psychologists. *Results:* The classification of the goals in the domains of the *List of Standard Goals* is unclear. The results of the vignettes show that certain problem behaviour leads to the setting of different goals from different domains of the *Standard List of Goals*. These results indicate a low inter-rater reliability. Analysis of files showed that 75 % of the goals set can be coded on the *Standard List of*

Goals. The workers of Stichting Flexus criticized the *Standard List of Goals* as not usable. According to 83 % of the workers the use of the *Standard List of Goals* does have a positive influence on working with setting and reaching goals. *Conclusion:* The *Standard List of Goals* will need to be adjusted according to the recommendations about the classifications of the goals in the domains. To complete the list, missing goals will need to be added.

Inleiding

Jeugdzorg biedt professionele hulp om problemen in de ontwikkeling van jongeren en hun omgeving op te lossen, te verminderen of te compenseren; zodat een gezonde evenwichtige uitgroei van jeugdigen tot volwassen plaatsvindt (Directie Jeugdbeleid, 2005; Bonke et al., 2006). Bij zorgaanbieder Stichting Flexus in Rotterdam, opdrachtgever van dit onderzoek, ontvingen 1862 jeugdigen (en in de regel ook hun gezinnen) in 2006 een vorm van hulp. Het betrof hier hulp in de vorm van crisisopvang, pleegzorg, ambulante begeleiding of residentiële opname (Hessel & Hoeijmans, 2007a).

Binnen de jeugdzorg staat de hulpvraag van het kind en het gezin centraal, of de noodzaak tot bescherming van het kind of de jongere. De nieuwe Wet op de jeugdzorg is mede ontstaan tegen de achtergrond van deze ontwikkeling. Er wordt dialooggericht gewerkt, waarbij de doelen uit het hulpverleningplan met de cliënt opgesteld worden, op basis van diens vragen en problemen (Faas, 2004). Het is gebleken dat de motivatie van een cliënt het succesvol afronden van een interventie waarschijnlijk maakt (Van Yperen, Booy, & Van der Veldt, 2003).

Onderzoek heeft uitgewezen dat het opstellen van doelen een positief effect heeft op de intrinsieke motivatie (Harackiewicz & Elliot, 1998) en performance van mensen (Locke & Latham, 2002). Het effect van het opstellen van doelen op de performance van mensen werkt door middel van een aantal mechanismen. Allereerst heeft een doel een sturende functie, het verlegt de aandacht van niet-relevante zaken naar relevante zaken, die nodig zijn om het doel te behalen. Daarnaast verhoogt het opstellen van doelen het doorzettingsvermogen en de energie die mensen willen steken in het behalen van het doel. Dit effect is groter bij doelen die lastiger zijn te behalen. Het positieve effect van het opstellen van doelen op de performance is groter naar gelang de betrokkenheid van de persoon op het opgestelde doel (Locke & Latham, 2002).

De Bureaus Jeugdzorg en de zorgaanbieders zijn met de nieuwe Wet op de jeugdzorg zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg die ze bieden. Hierover moet jaarlijks gerapporteerd worden in een verslag met de gegevens over de kwaliteit van de zorg, de evaluatie hiervan en eventuele verbeteringen (Directie Jeugdbeleid, 2005). Er ligt dus een grotere verantwoordelijkheid met betrekking tot effectiviteit en verantwoording van de resultaten (van Yperen & Veerman, 2006). Instellingen zelf zijn in toenemende mate geïnteresseerd in hun eigen resultaten, om hiermee te kunnen reflecteren op het eigen handelen en hun deskundigheid te kunnen vergroten. Daarnaast is het voor de cliënten zelf belangrijk om te weten welke zorg effectief is (Konijn, 2003). Onder effectiviteit wordt de mate van doeltreffendheid verstaan, de mate waarin de gestelde doelen worden gerealiseerd (Konijn & Bruinsma, 2008).

Doelrealisatie

Vastgesteld is dat de jeugdzorg een positief effect heeft bij het oplossen van de problemen van jongeren en het gezin, maar er is weinig bekend over de mate waarin doelen van de hulp gerealiseerd worden (van Yperen, 2004). Doelrealisatiecijfers geven inzicht in de resultaten van interventies (Boendemaker, van der Veldt & Booy, 2003). Doelrealisatie wordt gezien als de hoofdindicator van de effectiviteit van zorg (van Yperen, 2003; van Yperen, Meyknecht & Diephuis, 2004). Voor zorgaanbieders biedt het inzicht in de mate waarin het hulpaanbod toereikend genoeg is voor het behalen van de doelen van de cliënt (van Yperen, 2003). Om doelrealisatie te kunnen meten is het raamwerk en ordeningsschema KWIS ontwikkeld (van Yperen, Meyknecht & Diephuis, 2004). Er zijn vanuit dit ordeningsschema landelijk 8 domeinen afgesproken: Lichaam, Cognitie, Emoties, Gedrag, Persoonlijkheid, Relaties, Omgeving en Gezin. Deze domeinen zijn opgesplitst in een aantal doelgebieden, en deze weer in standaarddoelen (Hessel & Hoeijmans, 2008). Op deze manier kan ongestructureerde informatie vertaald worden naar bruikbare informatie voor het management en wordt inzichtelijk op welke domeinen doelen behaald worden (van Yperen, Meyknecht & Diephuis, 2004).

Standaard Doelen Lijst

In het najaar van 2006 heeft het management van Stichting Flexus besloten dat ook zij de mate waarin hulpverleningsdoelen gerealiseerd worden, zal gaan registreren door middel van doelrealisatie. In 2006-2007 heeft een pilot plaatsgevonden om doelrealisatie te implementeren (Hessel & Hoeijmans, 2007c).

Om de doelen die binnen Stichting Flexus opgesteld worden te registreren en om de effectiviteit te kunnen berekenen was het nodig dat de doelen geclusterd en gecodeerd zijn (Hessel & Hoeijmans, 2007b). Hiervoor is een Standaard Doelen Lijst (voortaan SDL genoemd) ontwikkeld op basis van de 8 KWIS-domeinen, waarbij er voor de hulpvorm pleegzorg een extra domein is toegevoegd. (Hessel, Hoeijmans & van Werkhoven, 2007, bijlage 1). De SDL is binnen Stichting Flexus tot stand gekomen op basis van inventarisatie van de regelmatig opgestelde doelen en samenwerking met de Leo Stichting. Deze lijst is beoordeeld en goedgekeurd, voor gebruik tijdens de pilot, door verschillende gedragswetenschappers van Stichting Flexus (Hessel & Hoeijmans, 2007b).

Naar aanleiding van de pilot doelrealisatie heeft een evaluatieonderzoek plaats gevonden, waaruit bleek dat de meeste respondenten het werken met de SDL bruikbaar vonden. Een klein percentage ondervond geen voordeel van het werken met de SDL. Kritiek was dat doelen soms ondergebracht kunnen worden bij verschillende domeinen (Hessel & Hoeijmans, 2007c). Eén van de aanbevelingen uit het onderzoek van Van Werkhoven (2007) naar doelrealisatie binnen Stichting Flexus, is dat de SDL nader geëvalueerd wordt op de

bruikbaarheid ervan. Zo ontbreken doelen met betrekking tot de positie van ouders, de relatie van ouders onderling, het individueel welzijn van de ouder, de relatie van de ouder met de jeugdige en de ontwikkeling van het hulpverleningsperspectief (van Werkhoven, 2007).

Momenteel is er onvoldoende bekend over de kwaliteit van de door Flexus opgestelde Standaard Doelen Lijst. Om er voor te zorgen dat de Standaard Doelen Lijst een optimale bijdrage kan leveren aan werken met doelrealisatie is het van belang om deze lijst te onderzoeken. Het evalueren en valideren van de Standaard Doelen Lijst vormt het doel van dit onderzoek.

Uit onderzoek blijkt dat de term standaarddoelen associatie oproept met het 'verplicht' stellen van door de instelling gehanteerde doelen, wat tot weerstand leidt bij de hulpverleners. De term 'veel gebruikte doelen' geeft beter weer om wat voor doelen het gaat (van Yperen, Meyknecht & Diephuis, 2004). Ook belangrijk is dat een SDL gezien blijft worden als instrument en niet als doel op zich (van Yperen, 2004). De SDL moet een verbetering betekenen met betrekking tot het hulpverleningsproces. Veranderingen binnen een organisatie, zoals doelrealisatie, kunnen leiden tot een toename van werkdruk, doordat werknemers ervaren dat er steeds hogere eisen aan hen worden gesteld (de Wolff, Swinnen, de Fruyt, de Wolff & Spielberg, 2002). Werkdruk wordt gezien als de combinatie van werktempo en werkhoeveelheid (van der Wel, van der Ploeg & de Weerd, 2000), waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen 'spannende werkdruk' enerzijds en 'belastende werkdruk' anderzijds, waarbij de laatste variant kan leiden tot werkstress (Verbaan & Helvoort, 2000).

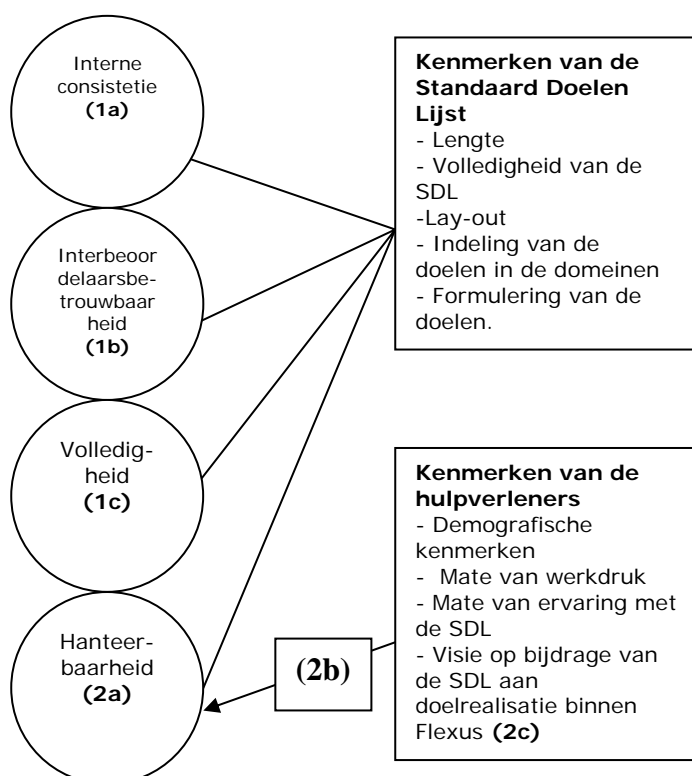
Hanteerbaarheid

Bij een instrument zoals de Standaard Doelen Lijst is het belangrijk deze op hanteerbaarheid te beoordelen, om de tijd en belasting die het vergt van de hulpverlener zo beperkt mogelijk te kunnen houden. De hanteerbaarheid van een instrument wordt bepaald door de gebruiksvriendelijkheid en de efficiëntie van het instrument (Eigenraam, van der Steege & Metselaar, 2004). Bevan, Kirakowski & Maisel (1991) voegen hier aan toe dat het instrument een meerwaarde moet hebben in de praktijk, wat binnen Flexus betekent dat de hulpverleners het als een hulpmiddel kunnen beschouwen bij het werken met doelrealisatie. Van Yperen (1995) stelt dat 'inzichtelijkheid van opzet', 'het hebben van een duidelijke handleiding' en 'eenvoudig en makkelijk te gebruiken' criteria zijn voor hanteerbaarheid van een instrument. Het gaat hierbij dus om de interactie van de hulpverlener met het instrument, waarbij de hanteerbaarheid gemeten moet worden aan de hand van het gebruik door de hulpverlener (Bevan, et al., 1991).

Validiteit en betrouwbaarheid

Naast het beoordelen van de hanteerbaarheid van een instrument, is het ook van belang om de validiteit en betrouwbaarheid te bepalen (Eigenraam, van der Steege & Metselaar, 2004). Bij het bepalen van de begripsvaliditeit wordt onderzocht of het instrument meet wat het beoogt te meten (Robson, 2002) en aan zijn doel beantwoordt (Drenth & Sijtsma, 2001). Begripsvaliditeit van een instrument is de mate waarin de constructen en operationalisering hiervan empirisch en theoretisch onderbouwd zijn. Bij complexe constructen kan bij de operationalisering gebruik gemaakt worden van subconstructen. De domeinen van de Standaard Doelen Lijst zijn de (sub)constructen, die elk opgesplitst zijn in subdomeinen. Deze constructen zijn geoperationaliseerd met behulp van de standaarddoelen. De begripsvaliditeit heeft betrekking op de mate waarin de operationalisering representatief is voor het (sub)construct (McGrath, 2005).

De interbeoordelaars-betrouwbaarheid is de mate van overeenstemming van uitkomsten, wanneer verschillende beoordelaars het instrument gebruiken (Kroboth et al., 1992; Robson, 2002). De overeenkomst doet zich voor wanneer verschillende beoordelaars hetzelfde fenomeen op dezelfde manier coderen. Er zijn verschillende manieren om de interbeoordelaars-betrouwbaarheid te berekenen. Een manier is het vaststellen van het gemiddelde percentage van overeenkomst (Fleener, Fleener & Grosswickle, 1996).

Figuur 1. Factoren die samenhangen met beoordeling van de geschiktheid van de Standaard Doelen Lijst voor werken met doelrealisatie binnen Stichting Flexus.

Noot. nummers verwijzen naar de onderzoeksvragen.

In figuur 1 zijn de te onderzoeken concepten in het conceptueel model schematisch weergegeven op basis van de theoretische inleiding. Dit model geeft de factoren weer waarmee de geschiktheid van de Standaard Doelen Lijst gemeten wordt.

Vraagstelling

Op basis van hetgeen vermeld is in de inleiding en rekening houdend met het conceptueel model zijn de volgende vraagstellingen geformuleerd.

1. Is de huidige Standaard Doelen Lijst (Hessel, Hoeijmans & van Werkhoven, 2007) betrouwbaar en valide?
2. Hoe beoordelen de hulpverleners van Stichting Flexus de hanteerbaarheid van de Standaard Doelen Lijst en de bijdrage van de SDL aan werken met doelrealisatie?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- 1a. Wat is de begripsvaliditeit van de SDL?
- 1b. Wat is de interbeoordelaars-betrouwbaarheid van de SDL?
- 1c. In hoeverre komen alle binnen Flexus gestelde doelen voor op de SDL?
- 2a. In hoeverre is de SDL volgens de hulpverleners van Stichting Flexus hanteerbaar?
- 2b. In hoeverre is er sprake van een samenhang tussen de kenmerken van de hulpverlener van Stichting Flexus en de beoordeling van de hanteerbaarheid van de SDL?
- 2c. In hoeverre levert de SDL volgens de hulpverleners een bijdrage aan werken met doelrealisatie?

Verwachtingen

Er zijn op basis van de geraadpleegde literatuur geen verwachtingen opgesteld omtrent de samenhang tussen de kenmerken van de hulpverleners van Stichting Flexus en de beoordeling van de hanteerbaarheid van de SDL.

Methode

Onderzoeksopzet

Onderzoeksvraag 1 (Wat is de begripsvaliditeit van de SDL?) is beantwoord met behulp van een Q-sort taak, waarmee de begripsvaliditeit is vastgesteld. Hiervoor zijn 6 studenten Pedagogiek van de Universiteit van Utrecht en 4 pedagogen benaderd. Bij de Q-sort taak zijn de doelen uit de SDL conceptueel toegeschreven aan de domeinen van de SDL.

Onderzoeksvragen 1b t/m 2c (Wat is de interbeoordelaars-betrouwbaarheid van de SDL?; In hoeverre komen alle binnen Flexus gestelde doelen voor op de SDL?; In hoeverre is de SDL volgens de hulpverleners van Stichting Flexus hanteerbaar?; In hoeverre is er sprake van een samenhang tussen de kenmerken van de hulpverlener van Stichting Flexus en de beoordeling van de hanteerbaarheid van de SDL? In hoeverre levert de SDL volgens de hulpverleners een bijdrage aan werken met doelrealisatie?) zijn beantwoord met behulp van surveyonderzoek. Hulpverleners vulden een vragenlijst (bijlage 2) in en stelden aan de hand van twee vignetten (bijlage 3) zes doelen op.

Onderzoeksvraag 1c (In hoeverre komen alle binnen Flexus gestelde doelen voor op de SDL?) is beantwoord door middel van surveyonderzoek en dossieronderzoek. Er is sprake van datatriangulatie, omdat van meerdere bronnen van data gebruik is gemaakt om deze onderzoeksvraag te beantwoorden (Downward & Mearman, 2007). Er zijn 69 dossiers van jongeren die momenteel hulp ontvangen van Stichting Flexus onderzocht. De opgestelde doelen werden gecodeerd naar mate van voorkomen op de SDL, of onder te brengen waren onder een doel van de SDL.

De hulpverleners werden zowel mondeling als schriftelijk ingelicht over het onderzoek en werden daarnaast via het clustermanagement en de teamleiders gemotiveerd tot deelname aan het onderzoek.

Deelnemers

De populatie bestaat uit ongeveer 75 hulpverleners van Stichting Flexus, die ook deel uitmaakten van de pilot naar doelrealisatie in 2006-2007. Aan het onderzoek namen deel: Ambulant: IPT en T-Plataan, Residentieel: Mathenesserlaan, Heindijk, Overkant (Crisisopvang) en Pleegzorg: alle afdelingen.

Er is geen sprake van een steekproef, de volledige populatie werd voor dit onderzoek benaderd. Uiteindelijk werkten 48 hulpverleners (64%) mee aan het onderzoek.

Tabel 1. Aantal dossiers in analyse en beschrijvende statistieken van de kenmerken van de hulpverleners.

	Dossiers in analyse		hulpver- leners (n=48)	%
	n	%		
Afdeling (aantal jongeren momenteel in zorg)				
IPT (± 150)	25	± 17	16	19
Pleegzorg (*)	15	*	9	8
Mathenesserlaan (8)	8	100	4	27
Heindijk (24)	12	50	13	10
Overkant (9)	9	100	5	2
T-Plataan ²			1	
Leeftijd¹				
20-30 jaar			8	17
31-40 jaar			19	40
41-50 jaar			18	38
51-60 jaar			2	4
Geslacht				
Man			10	21
Vrouw			38	79
Opleiding				
MBO			5	10
HBO			38	79
Post-HBO/WO			5	10
Werkervaring in de jeugdhulpverlening¹				
0-5			9	19
6-10			17	35
11-15			11	23
16-20			4	8
21-25			5	10
26-30			1	2

Noot. Door afronden is het totale percentage geen 100 %. * Aantal jongeren momenteel in zorg onbekend en percentage dossiers in analyse onbekend. ¹respons= 47; non-respons=1. ²Afdeling niet meegedaan aan dossieronderzoek.

De pedagogen en studenten werden voor de Q-sort taak benaderd vanuit het netwerk van de onderzoeker. Er is gekozen om mensen van buiten Stichting Flexus te benaderen die niet bekend zijn met de Standaard Doelen Lijst. Inzet van hulpverleners van Stichting Flexus zou bij het beantwoorden van deze onderzoeksvraag, de validiteit in gevaar kunnen brengen (Kroboth et al., 1992). In dat geval zou het geheugen van de hulpverleners met betrekking tot de lijst getest kunnen worden in plaats van de interne consistentie.

Instrumenten

Vragenlijst

Voor dit onderzoek is een vragenlijst ontwikkeld (bijlage 2), bestaande uit de volgende onderdelen.

Demografische kenmerken:

De demografische kenmerken waren: leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, jaren ervaring in de jeugdhulpverlening en deelname aan de pilot.

Werkdruk:

De schaal werkdruk (zie tabel 2) is gebaseerd op de schaal 'werkdruk' uit de Job Stress Survey (de Wolff, Swinnen, de Fruyt, de Wolff & Spielberg, 2002). De JSS voldoet aan alle psychometrische eisen die gesteld worden aan instrumenten (de Wolff, Swinnen, de Fruyt, de Wolff & Spielberg, 2002). De schaal bestaat uit 10 items, waarbij antwoord wordt gegeven op een schaal van 1 t/m 9, waarbij 1 staat voor weinig stress die de genoemde situatie oproept en 9 staat voor veel stress. Daarnaast moet bij elk item aangegeven worden hoe vaak de situatie in de afgelopen 6 maanden voorkwam, dit op een schaal van 0 t/m 9+. De betrouwbaarheid van de schaal is met een Cronbach's alpha van .89. voldoende gebleken.

Tabel 2. *Items schaal 'werkdruk'.*

	Items
1	<i>Nieuwe of onbekende taken uitvoeren die u toegewezen zijn</i>
2	<i>Handelen bij crisissituaties</i>
3	<i>Uitvoeren van werkzaamheden die niet in jouw taakomschrijving staan</i>
4	<i>Meer verantwoordelijkheid krijgen dan van je verwacht mag worden</i>
5	<i>Snel belangrijke beslissingen nemen</i>
6	<i>Regelmatig onderbroken worden tijdens je werkzaamheden</i>
7	<i>Regelmatige wisselingen tussen saai werk en situaties die je volledige aandacht vragen</i>
8	<i>Veel papierwerk</i>
9	<i>Werkzaamheden uitvoeren om een deadline te halen</i>
10	<i>Weinig rusttijd hebben tussen werkzaamheden</i>

Hanteerbaarheid

De hanteerbaarheid van een instrument bestaat uit de gebruiksvriendelijkheid en de efficiëntie van het instrument (Eigenraam, van der Steege & Metselaar, 2004). De schaal hanteerbaarheid bestaat uit 7 items (zie tabel 3) en is, na verwijdering van één item, met een Cronbach's alpha van .82 voldoende betrouwbaar gebleken. De items zijn geformuleerd als stelling, waarbij de respondent kan kiezen uit de volgende vier antwoordcategorieën: 'helemaal mee eens', 'mee eens', 'niet mee eens' en 'helemaal niet mee eens'. De hulpverleners konden bij een aantal items aanvullingen geven.

Tabel 3. *Items schaal 'hanteerbaarheid'.*

Items	
1	<i>De Standaard Doelen Lijst is gebruiksvriendelijk</i>
2	<i>De Standaard Doelen Lijst bevat teveel doelen</i>
3	<i>De formulering van de doelen op de Standaard Doelen Lijst is duidelijk</i>
4	<i>De indeling van de verschillende doelen binnen de domeinen en subdomeinen is duidelijk</i>
5	<i>De lay-out van de Standaard Doelen Lijst is overzichtelijk</i>
6	<i>Alle door mij (regelmatig) opgestelde doelen komen voor op de Standaard Doelen Lijst</i>
7	<i>Ik moet lang zoeken in de lijst voor ik het juiste doel gevonden heb</i>

Ervaring met de SDL

Om de ervaring van de hulpverleners in het werken met de SDL te kunnen bepalen, is het volgende item in de vragenlijst opgenomen: *'U heeft tijdens de pilot gewerkt met de Standaard Doelen Lijst, heeft u na de pilot de Standaard Doelen Lijst nog gebruikt?'* De antwoordcategorieën bij deze vraag zijn: *'Ja, bij elk dossier'*, *'Ja, bij enkele dossiers'*, *'Nee'*.

Bijdrage aan doelrealisatie

Op de stelling *De Standaard Doelen Lijst levert een positieve bijdrage aan doelrealisatie binnen Stichting Flexus* kan geantwoord worden middels de volgende categorieën: *'helemaal mee eens'*, *'mee eens'*, *'niet mee eens'* en *'helemaal niet mee eens'*.

Vignetten

Om de interbeoordelaars-betrouwbaarheid van de Standaard Doelen Lijst te onderzoeken zijn gelijktijdig met de vragenlijst 2 vignetten aan de hulpverleners voorgelegd (bijlage 3), waarbij hen werd gevraagd om met behulp van de Standaard Doelen Lijst per vignet 3 doelen op te stellen en deze te coderen aan de hand van de Standaard Doelen Lijst. Deze casussen zijn voor dit onderzoek ontworpen, op grond van dossieranalyse.

SDL Q-sort

Bij een Q-sort taak sorteert de deelnemer items in verschillende categorieën (Bracken & Fischel, 2006). Om de begripsvaliditeit vast te stellen is de operationalisering van de constructen onderzocht. Er is geanalyseerd welke doelen men conceptueel onder de domeinen (constructen) hangt. De deelnemers verdeelden 159 kaartjes, met elk één van de 159 standaarddoelen van de SDL, onder in de 8 domeinen van de SDL (Lichaam, Cognitie, Emotie, Gedrag, Persoonlijkheid, Relaties, Omgeving en Gezin). De vraag daarbij was: *'Als je als hulpverlener dit doel zou opstellen, onder welk domein zou je het dan opzoeken in de SDL?'*. Het subdomein *'Pleeggezin'* is bij deze taak niet meegenomen, aangezien in de formulering van deze doelen al duidelijk was dat deze tot dit domein behoorde.

Volledigheid Standaard Doelen Lijst

De hulpverleners binnen Flexus coderen de door hen opgestelde doelen aan de hand van de Standaard Doelen Lijst (Hessel & Hoeijmans, 2008). Bij de volledigheid van de Standaard Doelen Lijst gaat het om de mate waarin alle regelmatig opgestelde doelen voorkomen op de Standaard Doelen Lijst of onder te brengen zijn onder een overkoepelend doel (Hessel & Hoeijmans, 2008). Door middel van een item in de vragenlijst wordt bij de deelnemers onderzocht in hoeverre zij de Standaard Doelen Lijst volledig vinden. Het item dat hiervoor gebruikt is: *'Alle door mij (regelmatig) opgestelde doelen komen voor op de Standaard Doelen Lijst'*. De antwoordcategorieën waren: ('helemaal mee eens', 'mee eens', 'niet mee eens' en 'helemaal niet mee eens'). Onder het item was ruimte om aan te geven welke doelen volgens de hulpverlener ontbreken.

Daarnaast is door middel van dossieronderzoek de volledigheid van de Standaard Doelen Lijst onderzocht. De volledigheid van de SDL valt onder de begripsvaliditeit. Gekeken werd of de doelen uit de Standaard Doelen Lijst voldoende representatief zijn voor de binnen Flexus gestelde doelen. De doelen uit de hulpverleningsplannen zijn gecodeerd of ze onder te brengen zijn onder een doel van de Standaard Doelen Lijst.

Statistische analyses

Alle data is verwerkt en geanalyseerd met SPSS 16.0. In de onderstaande tabel zijn de statistische analyses per onderzoeksvraag weergegeven.

Tabel 4. Voor elke onderzoeksvraag de omvang van de steekproef, de typen variabelen, het meetniveau en de toetsen.

Onderzoeksvraag	Omvang steekproef	Meetniveau en type variabele	Toets
1a. In welke mate is de Standaard Doelen Lijst intern consistent?	<i>n</i> =10	Nominaal. Gehercodeerd naar dichitoom (0=indeling item in domein komt niet overeen met indeling SDL, 1=indeling item in domein komt wel overeen met indeling SDL).	Berekening percentages op item en schaal niveau en voor de SDL in het geheel.
1b. Wat is de interbeoordelaars-betrouwbaarheid?	Vignet A: <i>n</i> =42 Vignet B: <i>n</i> =38	Dichitoom (0=doel uit subdomein niet geselecteerd door hulpverlener, 1=doel uit subdomein wel geselecteerd door hulpverlener)	Per subdomein berekening percentage hulpverleners die een doel uit dit subdomein opstelden.
1c. In hoeverre komen alle binnen Flexus gestelde doelen voor op de SDL?	Item op vragenlijst: <i>n</i> =41 Dossieronderzoek <i>n</i> =69	Item volledigheid: ordinaal meetniveau Codering dossieronderzoek: nominaal meetniveau	Beschrijvende statistieken om resultaten item weer te geven. Dossieronderzoek: Percentages per afdeling
2a. In hoeverre is de SDL volgens de hulpverleners van Stichting Flexus hanteerbaar?	<i>n</i> =44	Hanteerbaarheid: interval meetniveau. Schaal gebaseerd op 7 items, items 1,2,4,5 en 6 zijn gehercodeerd.	Beschrijvende statistieken om resultaten weer te geven.
2b. In hoeverre is er sprake van een samenhang tussen de kenmerken van de hulpverlener van Stichting Flexus en de beoordeling van de hanteerbaarheid van de SDL?	Hanteerbaarheid: <i>n</i> =44 Afdeling: <i>n</i> =44 Leeftijd: <i>n</i> =43 Ervaring hulpverlening: <i>n</i> =43 Ervaring SDL <i>n</i> =43 Werkdruk: <i>n</i> =44	Afhankelijk: hanteerbaarheid: interval Onafhankelijk: Afdeling: nominaal, gehercodeerd naar type afdeling. Leeftijd: ordinaal. Ervaring in de hulpverlening: ordinaal. Ervaring met de SDL: nominaal, gehercodeerd naar dichitoom. Werkdruk: interval	Tweezijdige toetsing Afdeling-hanteerbaarheid: Kendall's Tau-b. Leeftijd-hanteerbaarheid: Kendall's Tau-b. Ervaring hulpverlening-hanteerbaarheid: Kendall's Tau-b. Ervaring met de SDL-hanteerbaarheid: Kendall's Tau-b. Werkdruk-hanteerbaarheid: Pearson.
2c. In hoeverre levert de SDL volgens de hulpverleners een bijdrage aan werken met doelrealisatie?	<i>n</i> =42	Bijdrage aan doelrealisatie: nominaal meetniveau, gehercodeerd naar dichitoom	Beschrijvende statistieken.

Resultaten

Interne consistentie SDL

In tabel 5. is de gemiddelde mate van overeenstemming weergegeven tussen de indeling van de beoordelaars en de indeling van de Standaard Doelen Lijst. Van de 159 doelen uit de Standaard Doelen Lijst zijn er 21 doelen met een overeenstemmingspercentage van 100. Bij 7 items werd een overeenstemmingspercentage van 0 % geconstateerd. Om de interne consistentie van de domeinen en van de totale lijst te berekenen zijn gemiddelde percentages van overeenkomst berekend. De totale Standaard Doelen Lijst heeft een interne consistentie van 61 %.

Tabel 5. Mate van overeenstemming per domein van de Standaard Doelen Lijst, (n=10).

Domein (n aantal items)	% Over- eenkomst	Aantal items met 100% overeenkomst	Aantal items met ≥80% overeenkomst	Aantal items met 0% overeenkomst
Lichaam (n=22)	73	7	12	0
Cognitie (n=18)	58	2	7	1
Emoties (n=12)	52	1	4	1
Gedrag (n=34)	48	0	5	1
Persoonlijkheid (n=17)	51	1	3	2
Relaties (n=22)	58	1	8	3
Omgeving (n=11)	56	1	3	0
Gezin (n=23)	92	8	22	0
Totaal (n=159)	61	21	64	8

In tabel 6. zijn per domein de 3 doelen met de laagste mate van overeenstemming van de beoordelaars met de indeling van de huidige SDL weergegeven. Het gaat hierbij niet om de mate van overeenstemming van de beoordelaars onderling. De door de deelnemers geselecteerde domeinen en de mate van overeenstemming, zijn terug te vinden achter het doel.

Bij het domein 'Lichaam' werden de doelen die niet werden toegekend aan dit domein voornamelijk toegekend aan de domeinen 'Gedrag' en 'Emoties'. Bij het domein 'Cognitie' waren het de domeinen 'Lichaam', 'Emoties', 'Gedrag' en 'Persoonlijkheid' die geselecteerd werden. Bij het domein 'Emoties' waren het de domeinen 'Cognitie', 'Gedrag', 'Persoonlijkheid' en 'Omgeving' die geselecteerd werden. Bij het domein 'Gedrag' werden de domeinen 'Cognitie', 'Emoties', 'Persoonlijkheid' en 'Relaties' geselecteerd. Bij het domein 'Persoonlijkheid' werden de domeinen 'Cognitie', 'Emoties', 'Gedrag' en 'Omgeving' geselecteerd. Bij het domein 'Relaties' waren het de domeinen 'Omgeving' en 'Gezin' die geselecteerd werden. Bij het domein 'Omgeving' werden de doelen die niet werden toegekend aan dit domein voornamelijk toegekend aan de domeinen 'Relaties' en 'Gedrag'. Het domein 'Gezin' heeft een mate van overeenstemming van 92% en is daarom buiten beschouwing gelaten.

Tabel 6. Per domein de 3 doelen met de laagste mate van overeenstemming en de door de deelnemers geselecteerde domeinen met de mate van overeenstemming .

Lichaam	
L6.2	<i>De jeugdige gaat verantwoord om met seksualiteit</i> (Lichaam 20%, Emoties 10%, Gedrag 70%)
L4.2	<i>De jeugdige gaat adequaat om met genotsmiddelen</i> (Lichaam 30%, Gedrag 60% Persoonlijkheid 10%)
L4.3	<i>De jeugdige heeft voldoende kennis omtrent voeding</i> (Lichaam 40%, Cognitie 60%)
Cognitie	
C2.3	<i>De impulsiviteit is onder controle</i> (Cognitie 0%, Emoties 30%, Gedrag 60%, Persoonlijkheid 10%)
C3.3	<i>De articulatie is goed</i> (Cognitie 20%, Lichaam 80%)
C4.1	<i>De jeugdige weet zich nieuw aangereikt gedrag eigen te maken</i> (Cognitie 20%, Gedrag 80%)
Emoties	
E4.6	<i>De jeugdige gaat op leeftijdsadequate manier om met nieuwe situaties</i> (Emoties 0%, Gedrag 80%, Omgeving 20%)
E4.1	<i>De jeugdige accepteert hulpverlening</i> (Emoties 20%, Gedrag 30%, Omgeving 50%)
E4.5	<i>De jeugdige kan omgaan met zieke opvoeder / accepteert situatie</i> (Emoties 30%, Persoonlijkheid 20%, Relaties 10%, Omgeving 20%, Gezin 20%)
Gedrag	
G2.1	<i>De jeugdige heeft inzicht in eigen doen en laten</i> (Gedrag 0%, Cognitie 50%, Persoonlijkheid 50%)
G3.3	<i>De jeugdige maakt onderscheid in omgang met bekenden – onbekenden</i> (Gedrag 10%, Relaties 80%, Omgeving 10%)
G5.1	<i>De jeugdige heeft besef van de waarde van geld</i> (Gedrag 10%, Cognitie 90%)
Persoonlijkheid	
P3.3	<i>De jeugdige gaat leeftijdsadequaate om met eigendommen van zichzelf</i> (Persoonlijkheid 0%, Lichaam 10%, Gedrag 90%)
P3.4	<i>De jeugdige gaat leeftijdsadequaate om met eigendommen van anderen</i> (Persoonlijkheid 0%, Cognitie 10%, Gedrag 80%, Relaties 10%)
P2.7	<i>De jeugdige stelt en accepteert grenzen</i> (Persoonlijkheid 20%, Gedrag 70%, Omgeving 10%)
Relaties	
R1.3	<i>Er is een bezoeksregeling die naar tevredenheid functioneert</i> (Relaties 0%, Omgeving 70%, Gezin 30%)
R6.3	<i>Er is een goed onderscheid tussen werk en vrije tijd</i> (Relaties 0%, Cognitie 10%, Gedrag 30%, Omgeving 60%)
R4.1	<i>De jeugdige is in staat een emotionele relatie met partner aan te gaan</i> (Relaties 10%, Gedrag 40%, Persoonlijkheid 10%, Omgeving 20%, Gezin 20%)
Omgeving	
O2.1	<i>De sociale zelfredzaamheid van de jeugdige is leeftijdsadequaate</i> (Omgeving 10%, Gedrag 50%, Persoonlijkheid 30%, Relaties 10%)
O4.2	<i>Er is een realistisch toekomstperspectief tov opleiding</i> (Omgeving 30%, Cognitie 60%, Persoonlijkheid 10%)
O4.3	<i>Er is een realistisch toekomstperspectief tov werk</i> (Omgeving 30%, Cognitie 50%, Persoonlijkheid 20%)

Noot. Alle doelen uit het domein 'Gezin' hebben een interne consistentie van ≥ 70 en staan om deze reden niet in de tabel vermeld.

Interbeoordelaars-betrouwbaarheid SDL

Aan de hand van vignet A (zie bijlage 3.) stelden 42 hulpverleners in totaal 126 doelen op. Al deze doelen vielen onder 13 van de 39 subdomeinen en onder 6 van de 8 domeinen. Aan de hand van vignet B (zie bijlage 3.) stelden 38 hulpverleners in totaal 104 doelen op. Deze doelen vielen bij casus B onder 16 van de 39 subdomeinen en onder alle 8

de domeinen. In tabel 7. is het klachtgedrag en de achtergrondinformatie van de 2 jeugdigen uit vignetten te zien, met daarbij de subdomeinen waaronder de doelen vallen en het percentage hulpverleners die een doel uit dit subdomein hebben opgesteld.

Klachtgedrag blijkt te leiden tot het selecteren van diverse doelen uit verschillende (sub)domeinen. Zo leidt het klachtgedrag 'K. heeft weinig vriendinnen' tot het opstellen van verschillende doelen uit de domeinen 'Gedrag', 'Relaties', en 'Omgeving'.

Tabel 7. Klachtgedrag van C. uit vignet A, gekoppeld aan het geselecteerde subdomein en het percentage hulpverleners (n=42) dat een doel uit dit subdomein selecteerde.

Klachtgedrag van C.	Subdomein	%
C. is hyperactief, heeft moeite zichzelf onder controle te houden.	<i>Cognitie: Aandacht</i>	10
	<i>Cognitie: Waarneming, bewustzijn</i>	10
	<i>Cognitie: Leren</i>	2
C. heeft een sterke eigen wil en heeft de neiging conflicten uit te lokken.	<i>Gedrag: Impulscontrole</i>	62
	<i>Emoties: Uiten van emoties</i>	24
	<i>Gedrag: Sociale vaardigheden</i>	17
	<i>Persoonlijkheid: Kenmerken</i>	7
Moeder is wanhopig en kan niet opboksen tegen C. Vader gebruikt fysiek geweld omdat C. niet luistert.	<i>Gezin: Toepassen opvoedingsvaardigheden</i>	43
	<i>Gedrag: Dagelijkse routine/structuur</i>	33
	<i>Relaties: Gezin</i>	26
	<i>Gezin: Opvoedingsvaardigheden</i>	26
	<i>Gezin: Acceptatie en perspectief</i>	12
	<i>Relaties: Omgeving</i>	2

Noot. De subdomeinen staan op volgorde van mate waarin hulpverleners het selecteerden.

Tabel 8. Klachtgedrag van K. uit vignet B, gekoppeld aan de geselecteerde subdomeinen en het percentage hulpverleners (n=38) dat een doel uit dit subdomein heeft geselecteerd.

Klachtgedrag van K.	Subdomein	%
K. is in het verleden seksueel misbruikt. K. is een timide meisje dat vaak droevig is en zich minderjarig voelt	<i>Emoties: Omgang met belangrijke gebeurtenissen</i>	47
	<i>Persoonlijkheid: Identiteit en zelfwaardering</i>	45
	<i>Persoonlijkheid: Geweten / normbesef</i>	24
	<i>Emoties: Reactie op emoties</i>	13
	<i>Cognitie: Denken</i>	5
	<i>Lichaam: Seksualiteit</i>	3
	<i>Emoties: Herkennen van emoties</i>	3
K. heeft weinig vriendinnen	<i>Relaties: Vrienden</i>	29
	<i>Relaties: Gezin</i>	21
	<i>Omgeving: Sociaal netwerk</i>	21
	<i>Gedrag: Sociale vaardigheden</i>	8
	<i>Gedrag: Spel-, leer- of werkhouding</i>	5
	<i>Omgeving: Sociale zelfredzaamheid</i>	3
De moeder van K. is ernstig ziek en kan niet voor haar dochter zorgen.	<i>Omgeving: Hulpverlening</i>	29
	<i>Gezin: Acceptatie en perspectief</i>	3
	<i>Gezin: Omgaan met de ouderrol bij opvoedingsvariant pleegzorg</i>	3

Noot. De subdomeinen staan op volgorde van mate waarin hulpverleners deze selecteerden.

Volledigheid SDL

Met de stelling *Alle door mij (regelmatig) opgestelde doelen komen voor op de Standaard Doelen Lijst* was ruim 51 % van de 41 hulpverleners het eens. De overige hulpverleners waren het er niet mee eens (± 46 %) of helemaal niet mee eens (± 2 %). Bijna een kwart van de hulpverleners ($n= 11$) vindt dat er doelen missen op het gebied van ouders. Deze hebben betrekking op: *het opstellen van regels en consequent zijn, herstel van relaties, bieden van liefde en geborgenheid, werk/financiën,, uitbreiden sociale netwerk, zoeken van psychische hulp* en *het motiveren van hun kinderen*. Voor het subdomein Pleeggezin gaven de hulpverleners aan dat er een doel ontbreekt met betrekking tot de hechting. Daarnaast ontbreken naar de mening van de hulpverleners doelen specifiek voor het jonge kind. Voor de jongeren in het algemeen ontbreken er doelen met betrekking tot *het hebben van een veilige woonplek, huisvesting (tijdelijk en permanent), toekomstperspectief (en hoe jongeren hier over denken) en schuldhulpverlening*.

Uit het dossieronderzoek bleek dat gemiddeld 75% van de binnen Flexus opgestelde doelen (bij de afdelingen IPT, Pleegzorg, Mathenesserlaan, Overkant en Heindijk) voorkomt op de Standaard Doelen Lijst of onder te brengen is onder één van de doelen op de Standaard Doelen Lijst.

Hanteerbaarheid SDL

De hulpverleners van Stichting Flexus scoorden de Standaard Doelen Lijst gemiddeld 2.77 op de schaal hanteerbaarheid ($sd= .37$; range 1-4; 1= lage kwaliteit en 4= hoge kwaliteit met betrekking tot de hanteerbaarheid). Bij een score vanaf 3.00 op de schaal kan de Standaard Doelen Lijst gezien worden als hanteerbaar en gebruiksvriendelijk. De items uit de schaal hanteerbaarheid die laag scoorden zijn: *Ik moet lang zoeken in de lijst voor ik het juiste doel gevonden heb* en *Alle door mij regelmatig opgestelde doelen komen voor op de SDL*.

De hulpverleners konden bij een aantal items aanvullingen geven ($n=23$). Ongeveer de helft uitte zich positief over de hanteerbaarheid van de Standaard Doelen Lijst. Zij vonden de lijst overzichtelijk, uitgebreid, goed bruikbaar en handig. Ongeveer een derde uitte zich negatief over de hanteerbaarheid. Zij vonden de lijst niet volledig, onoverzichtelijk, moesten lang zoeken naar de doelen en vonden de indeling van de doelen in de domeinen niet helder. De overige hulpverleners waren noch negatief, noch positief in hun antwoord op de vraag.

Hanteerbaarheid SDL en kenmerken van de hulpverleners

In tabel 10. zijn de correlaties weergegeven tussen de beoordeling van de hanteerbaarheid en de verschillende kenmerken van de hulpverleners.

Tabel 10. *Correlaties tussen hanteerbaarheid en afdeling, leeftijd, ervaring in de hulpverlening, ervaring met de SDL en werkdruk (n=44; nonrespons=4)*

	Hanteerbaarheid	
	correlatie	p
Afdeling ¹	.22	.18
Leeftijd ^{1 3}	-.29	.06 †
Ervaring in de hulpverlening ^{1 3}	-.24	.10 †
Ervaring met de SDL ^{1 3}	.05	.70
Werkdruk ²	-.25	.22

Noot. ¹Kendall's Tau-b, ²Pearson, ³n=43, † < .1, tweezijdige toetsing p<.05

De samenhang tussen de kenmerken van de hulpverlener en de beoordeling van de hanteerbaarheid bleek niet significant. Er is sprake van een negatieve trend bij de leeftijd van de hulpverlener en de beoordeling van de hanteerbaarheid. Daarnaast is er sprake van een negatieve trend bij de ervaring van de hulpverlener in de hulpverlening en de beoordeling van de hanteerbaarheid.

Bijdrage aan doelrealisatie

Uit de vragenlijst bleek dat 83 % van de 42 hulpverleners van Stichting Flexus van mening was dat de Standaard Doelen Lijst een positieve bijdrage levert aan werken met doelrealisatie.

Conclusie en Discussie

Op basis van dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de begripsvaliditeit van de Standaard Doelen Lijst onvoldoende is. De indeling van de doelen in de domeinen is niet éénduidig. Dit resultaat komt overeen met de kritiek op de Standaard Doelen Lijst, dat bepaalde doelen onder te brengen zijn bij meerdere domeinen, naar aanleiding van de pilot (Hessel & Hoeijmans, 2007b). De doelen zijn onvoldoende representatief voor het domein waar ze onder vallen en dekken de lading van de doelen uit de dossiers niet volledig.

Gebleken is dat bepaald klachtgedrag leidt tot selecteren van doelen uit verschillende (sub)domeinen. Enerzijds geeft dit de overlap van doelen uit verschillende domeinen aan en betekent dit dat de Standaard Doelen Lijst onvoldoende interbeoordelaars-betrouwbaar is. Anderzijds kan dit veroorzaakt worden door de klinische blik van de hulpverlener. Hulpverleners gaan bij het opstellen van een doel uit van hun eigen ervaring en intuïtie (Redelmeier et al., 2001). Dit kan leiden tot het opstellen van verschillende doelen omdat elke hulpverlener op basis van zijn ervaringen en intuïtie zijn aandacht ergens anders legt (De Bruyn, Ruijsenaars, Pameijer & Van Aarle, 2005).

De hanteerbaarheid is door de hulpverleners van Stichting Flexus niet voldoende beoordeeld. De items over de volledigheid en indeling van de doelen in de domeinen scoorden het laagst. Dit resultaat komt overeen met eerder genoemde resultaten met betrekking tot de begripsvaliditeit.

Er is geen significante samenhang gevonden tussen de kenmerken van de hulpverleners (afdeling, leeftijd, ervaring in de hulpverlening, ervaring met de SDL en werkdruk) en de beoordeling van de hanteerbaarheid. Een verklaring hiervoor kan zijn dat slechts éénderde van de hulpverleners het gebruik van de SLD na de pilot heeft voortgezet. Volgens Bevan, Kirakowski & Maissel (1991) gaat het bij de beoordeling van de hanteerbaarheid vooral om de interactie tussen de gebruiker en het instrument. De beperkte interactie kan van invloed zijn op de samenhang tussen de kenmerken van de hulpverleners en de beoordeling van de hanteerbaarheid. Wel is er sprake van twee negatieve trends met betrekking tot de leeftijd en ervaring van de hulpverleners en de beoordeling van de hanteerbaarheid. Meer onderzoek is nodig om te zien of deze trends zich voortzetten.

Gebleken is dat 83% van de hulpverleners van mening is dat de SDL een positieve bijdrage levert aan werken met doelrealisatie. Deze motivatie van de hulpverleners heeft een positieve invloed op het slagen van een kwaliteitsverbeteringstraject als doelrealisatie (van den Berg, 2004).

Sterkte en zwakte analyse

Voor dit onderzoek werd gebruik gemaakt van triangulatie van data en methode om de onderzoeksvragen te beantwoorden (Downward & Mearman, 2007). Het onderzoek is

ecologisch valide (Czaja & Sharit, 2003), omdat de onderzoeksresultaten vanuit het dossieronderzoek en de Q-sort taak overeenstemmen met de onderzoeksresultaten vanuit de vragenlijst.

De groep hulpverleners die aan de pilot heeft meegedaan bleek minder groot dan verwacht. De pilot heeft een jaar geleden plaatsgevonden en sinds die tijd zijn mensen veranderd van baan en waren nieuwe medewerkers niet in staat om mee te doen aan het onderzoek. Tijdens het onderzoek bleek dat slechts één derde van de hulpverleners het gebruik van de Standaard Doelen Lijst voort heeft gezet na de pilot. De overige hulpverleners gebruikten de Standaard Doelen Lijst na de pilot niet of nauwelijks.

Aanbevelingen

Op basis van de onderzoeksresultaten worden aanbevelingen voor Stichting Flexus geschreven ten behoeve van de verbetering van de SDL. Er zal gedetailleerd worden ingegaan op de doelen met een lage mate van overeenstemming en de ontbrekende doelen uit het dossieronderzoek. Eén van de aanbevelingen is dat doelen met een lage mate van overeenstemming herschreven worden of toegekend worden aan een ander domein. Ook zal nader gekeken moeten worden naar doelen uit verschillende domeinen die in sterke mate overeenkomen. Het samenvoegen van deze doelen kan de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid vergroten.

Een handleiding kan een theoretische verantwoording en onderbouwing bieden voor de indeling van de doelen in de domeinen, wat de begripsvaliditeit zal vergroten. Daarnaast is het hebben van een duidelijke handleiding volgens van Yperen (1995) een criterium voor de beoordeling van de hanteerbaarheid van een instrument. Om de volledigheid te vergroten zullen er meer doelen opgesteld moeten worden voor ouders. Geadviseerd wordt om nader onderzoek te doen naar de volledigheid zodra de Standaard Doelen Lijst instellingbreed is ingevoerd en de hulpverleners minimaal 1 jaar gewerkt hebben met de Standaard Doelen Lijst

Om bruikbare informatie voor het management te verkrijgen is het van groot belang dat de doelen toegekend worden aan de juiste domeinen. Zo wordt inzichtelijk gemaakt op welke domeinen doelen opgesteld en behaald worden (van Yperen, Meyknecht & Diephuis, 2004). Het gebruik van de Standaard Doelen Lijst voor doelrealisatie vereist daarmee een heldere indeling van de doelen in de domeinen van de Standaard Doelen Lijst. Aanpassing van het instrument is nodig om tot deze heldere indeling van de doelen in de domeinen te komen. De verwachting is dat de hanteerbaarheid van de Standaard Doelen Lijst hiermee ook vergroot wordt.

Referenties

- Berg, G. van den (2004). *Veranderen kun je leren*. Utrecht: NIZW Jeugd.
- Bevan, N., Kirakowski, J., & Maissel, J. (1991). What is Usability?, in: H.J. Bullinger (Ed.). *Human aspects in computing: design and use of interactive systems and work with terminals*. Amsterdam: Elsevier.
- Boendemaker, L., Veldt M. van der, & Booy, Y. (2003). *Nederlandse studies naar de effecten van jeugdzorg*. Utrecht: NIZW.
- Bonke, P., Schouten, J., Nota, P., Deijkers, E., Gransjean, M., Zorge, Y. van, Klijn, T., Posthumus, H. & Yperen, T.A. van (2006). *Prestatie-indicatoren jeugdzorg. Naar een gezamenlijke integrale visie en implementatie*. Den Haag: Landelijke werkgroep prestatie-indicatoren jeugdzorg.
- Bruyn, E. E. J. de, Ruijsenaars, A. J. J. M., Pamijer, N. K., & Aarle, A. J. M. van (2005). *De diagnostische cyclus. Een praktijkleer*. Leuven: Acco.
- Bracken, S. S., & Fischel, J. E. (2006). Assessment of preschool classroom practices: Application of Q-sort methodology. *Early childhood research quarterly*, 21, 417-430.
- Czaja, S. J., & Sharit, J. (2003). Practically relevant research: capturing real world tasks, environments and outcomes. *Gerontologist*, 43, 9-19.
- Directie Jeugdbeleid (2005). *Informatiebrochure. Wet op de Jeugdzorg*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Drenth, P. J. D., & Sijtsma, K. (2001). *Testtheorie. Inleiding in de theorie van de psychologische test en zijn toepassingen*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Downward, P., & Mearman, A. (2007). Retrodution as mixed methods triangulation in economic research: reorienting economics into social science. *Cambridge Journal of Economics*, 31, 1, 77-99.
- Eigenraam, K., Steege, M. van der, & Metselaar, J. (2004). *Beslissen in het bureau jeugdzorg. Bronnenstudie, basismodel en een samenhangend instrumentarium*. Utrecht: NJi.
- Faas, M. (2003). *Visie op de jeugdzorg. Bewust, betrokken en betrouwbaar: het visiedocument van de zorgaanbieders in de jeugdhulpverlening*. Utrecht: Maatschappelijke Ondernemers Groep.
- Fleenor, J. W., Fleenor, J. B., & Grossnickle, W. F. (1996). Interrater reliability and agreement of performance ratings: a methodological comparison. *Journal of business and psychology*, 10, 3, 367-340.
- Harackiewicz, J. M., & Elliot, N. J. (1998). The joint effects of target and purpose goals on intrinsic motivation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24, 675-698.
- Hessel, I. J., & Hoeijmans, F. (2007a). *Jaarverslag 2006 Stichting Flexus*. Rotterdam:

- Interne publicatie Stichting Flexus.
- Hessel, I. J., & Hoeijmans, F. (2007b). *Effectiviteit, voorstel voor MeerjarenPlan doelrealisatie en effectmeting*. Rotterdam: Interne publicatie Stichting Flexus.
- Hessel, I. J., & Hoeijmans, F. (2007c). *Evaluatie Pilot Doelrealisatie voor MV*. Rotterdam: Interne publicatie Stichting Flexus.
- Hessel, I. J., & Hoeijmans, F. (2008). *Handleiding Doelrealisatie*. Rotterdam: Interne publicatie Stichting Flexus.
- Hessel, I. J., Hoeijmans, F., & Werkhoven, M. van (2007). *Standaarddoelenlijst*. Rotterdam: Interne publicatie Stichting Flexus.
- Konijn, C. (2003). *Internationaal overzicht effectieve interventies in de jeugdzorg*. Utrecht: NIZW.
- Konijn, C., & Bruinsma, W. (2008). *Veelgestelde vragen over effectiviteit in de jeugdzorg*. Utrecht: NJi.
- Kroboth, F. J., Hanusa, B., Parker, S., Coulehan, J. L., Kapoor, W. N., Brown, F. H., Karff, M., Levey, G. S. (1992). The inter-rater reliability and internal consistency of a clinical evaluation exercise. *Journal of General Internal Medicine*, 7, 2, 131-259.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task motivation. A 35-year old Odyssey. *American Psychologist*, 57, 9, 705-717.
- McGrath, R. E. (2005). Conceptual complexity and construct validity. *Journal of personality assessment*, 85, 112-124.
- Redelmeier, D. A., Ferris, L. E., Tu, J. V., Hux, J. E., & Schull, M. J. (2001). Problems for clinical judgement: introducing cognitive psychology as one more basic science. *Canadian Medical Association Journal*, 164, 3.
- Robson, C. (2002). *Real world research*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Verbaan, D., & Helvoort, S. (2000). *Een onderzoek naar beleefde werkdruk bij de hogescholen*. Eindhoven: Falke & Verbaan.
- Wel, J. J. van der, Ploeg, S. W. van der, & Weerd, M. de. (2000). *Preventie van werkstress in de sector onderwijs en wetenschappen. Eindrapport*. Amsterdam: BBC.
- Werkhoven, M, van. (2007). *Reaching Goals*. Unpublished master's thesis, Universiteit Utrecht, Utrecht.
- Wolff, de, B., Swinnen, Fruyt, de, F. Wolff, de, C. & Spielberger, C. D. (2002). *Handleiding Job Stress Survey*. Lisse: Swets & Zeitlinger.
- Yperen, T. A. van (1995). *Het gebruik van instrumenten*. Utrecht: NIZW.
- Yperen, T. A. van (2003). *Resultaten in de jeugdzorg: Begrippen, maatstaven en methoden*. Utrecht: NIZW.
- Yperen, T. A. van (2004). *Praktijkontwikkeling, onderzoek en beleid. Instrumenten voor een*

effectievere jeugdzorg. *Kind en Adolescent*, 25, 4-17.

Yperen, T. A. van, Booy, Y., & Veldt, M. C. van der (2003). *Vraaggerichte hulp, motivatie en effectiviteit jeugdzorg*. Utrecht: NIZW.

Yperen, T. A. van, Meyknecht, G., & Diephuis, K. (2004). *Doelrealisatie. Veldexperimenten*. GGZ Nederland / Maatschappelijke Ondernemersgroep, Programma Kwaliteitszorg in de Jeugdzorg II. Utrecht: NIZW.

Yperen, T. A. van, & Veerman, J. W. (2006). *Zicht op effectiviteit. Bronnenboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg. Deel 1*. Utrecht: NIZW.

Bijlagen

Bijlage 1. Standaard Doelen Lijst (Hessel, Hoeijmans & van Werkhoven, 2007) *Standaarddoelenlijst*

Lichaam

- L1 lichamelijke functies
- L2 motoriek en houding
- L3 groei en gewicht
- L4 gezondheid
- L5 zelfverzorging
- L6 seksualiteit

Cognitie

- C1 denken
- C2 aandacht
- C3 taal en spraak
- C4 leren
- C5 waarneming, bewustzijn

Emoties

- E1 herkennen van emoties
- E2 uiten van emoties
- E3 reactie op emoties
- E4 omgang met belangrijke gebeurtenissen

Gedrag

- G1 impulscontrole
- G2 dagelijkse routine / structuur
- G3 sociale vaardigheden
- G4 spel-, leer- of werkhouding
- G5 financiën

Persoonlijkheid

- P1 identiteit en zelfwaardering
- P2 kenmerken
- P3 geweten / normbesef

Relaties

- R1 gezin
- R2 familie
- R3 vrienden
- R4 partner
- R5 opleiding
- R6 werk
- R7 omgeving

Omgeving

- O1 sociaal netwerk
- O2 sociale zelfredzaamheid
- O3 vrijetijdsbesteding
- O4 school-, werkgedrag
- O5 hulpverlening

Gezin

- Ge1 opvoedingsvaardigheden
- Ge2 toepassen opvoedingsvaardigheden
- Ge3 acceptatie en perspectief

Ge4 omgaan met ouderrol bij opvoedingsvariant pleegzorg

Subdomein Pleeggezin

PGe1 opvoedingsvaardigheden

PGe2 bieden van een veilig en positief gezinsklimaat

PGe3 acceptatie en perspectief

PGe4 omgaan met pleegouderschap

PGe5 onderlinge relaties in het pleeggezin

PGe7 sociaal netwerk pleeggezin

Lichaam

L1. lichamelijke functies

L1-1 de lichamelijke functies zijn op leeftijdsniveau

L1-2 het uithoudingsvermogen en conditie zijn adequaat

L1-3 de zindelijkheid is op leeftijdsniveau

L1-4 psychosomatische klachten zijn onder controle

L1-5 de jeugdige kan omgaan met lichamelijke beperkingen

L2. motoriek en houding

L2-1 de lichaamshouding is goed

L2-2 trekkingen of tics zijn verminderd of verdwenen

L2-3 de grove motoriek is op leeftijdsniveau

L2-4 de fijne motoriek is op leeftijdsniveau

L3. groei en gewicht

L3-1 het gewicht valt binnen leeftijdsnorm

L3-2 het eet- en drinkgedrag is adequaat

L4. gezondheid

L4-1 het slaapgedrag van de jeugdige is in orde

L4-2 de jeugdige gaat adequaat om met genotsmiddelen

L4-3 de jeugdige heeft voldoende kennis omtrent voeding

L4-4 de jeugdige heeft voldoende lichaamsbeweging

L4-5 de jeugdige gaat goed om met medicatie

L4-6 de jeugdige is vitaal

L4-7 de jeugdige gaat adequaat om met eventuele hulpmiddelen (bril etc)

L5. zelfverzorging

L5-1 de persoonlijke hygiëne is op leeftijdsniveau

L5-2 de jeugdige verzorgt zijn of haar uiterlijk

L6. seksualiteit

L6-1 de seksuele ontwikkeling is op leeftijdsniveau

L6-2 de jeugdige gaat verantwoord om met seksualiteit

Cognitie

C1 denken

C1-1 de cognitieve ontwikkeling is op leeftijdsniveau

C1-2 er is duidelijkheid over de cognitieve ontwikkeling van jeugdige

C1-3 het logisch denkvermogen is op leeftijdsniveau

C1-4 het probleemoplossend vermogen is op leeftijdsniveau

C2 aandacht

- C2-1 de taakgerichtheid is op leeftijdsniveau
- C2-2 het concentratievermogen is op leeftijdsniveau
- C2-3 de impulsiviteit is onder controle

C3 taal en spraak

- C3-1 de actieve taalontwikkeling is op leeftijdsniveau
- C3-2 de passieve taalontwikkeling is op leeftijdsniveau
- C3-3 de articulatie is goed

C4 leren

- C4-1 de jeugdige weet zich nieuw aangereikt gedrag eigen te maken
- C4-2 de leerprestaties zijn overeenkomstig de mogelijkheden
- C4-3 de jeugdige bedenkt adequate oplossingen bij problemen
- C4-4 achterstand in de ontwikkeling is ingehaald

C5 waarneming, bewustzijn

- C5-1 het tijdsbesef van de jeugdige is op leeftijdsniveau
- C5-2 de jeugdige maakt voldoende onderscheid werkelijkheid – fantasie
- C5-3 de jeugdige heeft inzicht in oorzaak – gevolg relaties
- C5-4 de jeugdige heeft inzicht in eigen gedrag

Emoties

E1 herkennen van emoties

- E1-1 de jeugdige herkent en benoemt emoties bij zichzelf
- E1-2 de jeugdige herkent en benoemt emoties bij anderen

E2 uiting van emoties

- E2-1 de jeugdige kan emotionele binding aangaan
- E2-2 de jeugdige kan emoties op adequate wijze uiten
- E2-3 de jeugdige kan omgaan met frustraties

E3 reactie op emoties

- E3-1 de jeugdige reageert adequaat op andermans emoties

E4 omgang met belangrijke gebeurtenissen

- E4-1 de jeugdige accepteert hulpverlening
- E4-2 de jeugdige accepteert (tijdelijke) uithuisplaatsing
- E4-3 de jeugdige gaat op leeftijdsadequate manier om met voor de jeugdige angstige situaties
- E4-4 de jeugdige gaat op leeftijdsadequate manier om met traumatische gebeurtenis
- E4-5 de jeugdige kan omgaan met zieke opvoeder / accepteert situatie
- E4-6 de jeugdige gaat op leeftijdsadequate manier om met nieuwe situaties

Gedrag

G1 impulscontrole

- G1-1 de jeugdige kan goed omgaan met externe prikkels
- G1-2 de jeugdige kan omgaan met innerlijke onrust
- G1-3 de jeugdige kan behoeftebevrediging uitstellen

G2 dagelijkse routine / structuur

- G2-1 de jeugdige heeft inzicht in eigen doen en laten
- G2-2 de jeugdige maakt een eigen dag- en weekstructuur maken en houdt zich hieraan
- G2-3 de jeugdige houdt goed dag- en nachtritme aan
- G2-4 jeugdige heeft een goed school- of werkritme
- G2-5 de jeugdige gaat adequaat om met veranderingen (in structuur)
- G2-3 de jeugdige draagt zorg voor woonomgeving
- G2-4 de jeugdige voert huishoudelijke taken adequaat uit
- G2-5 de jeugdige accepteert leiding en gezag
- G2-6 de jeugdige gaat leeftijdsadequaat om met regels en afspraken

G3 sociale vaardigheden

- G3-1 de jeugdige handelt naar de basisregels sociale omgang
- G3-2 de jeugdige maakt onderscheid in omgang met volwassenen – leeftijdgenoten
- G3-3 de jeugdige maakt onderscheid in omgang met bekenden – onbekenden
- G3-4 de jeugdige hanteert de basisregels voor communicatie
- G3-5 de jeugdige gaat adequaat om met complimenten en kritiek
- G3-6 de jeugdige vraagt adquaat aandacht voor zichzelf
- G3-7 de jeugdige biedt aandacht aan anderen
- G3-8 de jeugdige is in staat tot delen
- G3-9 de jeugdige maakt eigen mening kenbaar

G4 spel-, leer- of werkhouding

- G4-1 de spelontwikkeling van de jeugdige is op leeftijdsniveau
- G4-2 het spelrepertoire van de jeugdige is gevarieerd
- G4-3 de jeugdige is in staat tot zelfstandig spel
- G4-4 de jeugdige is in staat tot samenspel
- G4-5 de jeugdige kan spelregels hanteren
- G4-6 de jeugdige kan tegen zijn/haar verlies
- G4-7 de jeugdige is in staat om planmatig te werken
- G4-8 de jeugdige heeft voldoende motivatie
- G4-9 de jeugdige heeft een zelfstandige werkhouding
- G4-10 de jeugdige heeft voldoende doorzettingsvermogen

G5 financiën

- G5-1 de jeugdige heeft besef van de waarde van geld
- G5-2 de jeugdige doet verantwoorde financiële uitgaven
- G5-3 de jeugdige kan een financiële planning maken

Persoonlijkheid

P1 identiteit en zelfwaardering

- P1-1 de jeugdige heeft realistisch beeld van zichzelf
- P1-2 de jeugdige heeft inzicht in eigen levensgeschiedenis
- P1-3 de jeugdige heeft inzicht in eigen (culturele) achtergrond
- P1-4 de jeugdige heeft een stabiele opbouw van de eigen identiteit
- P1-5 de jeugdige heeft een eigen mening

P2 kenmerken

- P2-1 de jeugdige heeft voldoende veerkracht
- P2-2 de jeugdige heeft voldoende innerlijke motivatie
- P2-3 de jeugdige heeft een positieve levensvisie

P2-4 de jeugdige heeft voldoende empathisch vermogen
P2-5 de jeugdige is voldoende assertief
P2-6 de jeugdige is behulpzaam
P2-7 de jeugdige stelt en accepteert grenzen
P2-8 de jeugdige is in staat tot het maken van keuzes

P3 Geweten / normbesef

P3-1 de jeugdige onderscheidt goed & kwaad bij zichzelf
P3-2 de jeugdige onderscheidt goed & kwaad bij anderen
P3-3 de jeugdige gaat leeftijdsadequaat om met eigendommen van zichzelf
P3-4 de jeugdige gaat leeftijdsadequaat om met eigendommen van anderen

Relaties

R1 gezin

R1-1 relatie tussen jeugdige en ouder(s) is naar tevredenheid
R1-2 relatie met overige gezinsleden is naar tevredenheid
R1-3 er is een bezoeksregeling die naar tevredenheid functioneert
R1-4 de jeugdige accepteert gezag van opvoeder(s)
R1-5 er is adequate communicatie tussen opvoeder en jeugdige

R2 familie

R2-1 relatie met familieleden is naar tevredenheid

R3 vrienden

R3-1 de jeugdige gaat vriendschappen aan
R3-3 de jeugdige onderhoudt vriendschappen
R3-4 de jeugdige maakt onderscheid tussen goede – slechte vrienden
R3-5 de jeugdige gaat goed om met invloed van vrienden
R3-6 de jeugdige gaat goed om met invloed op vrienden

R4 partner

R4-1 jeugdige is in staat een emotionele relatie met partner aan te gaan
R4-2 jeugdige is in staat een intieme relatie met partner aan te gaan

R5 opleiding

R5-1 er zijn goede contacten tussen opvoeder – school
R5-2 er zijn goede contacten kind/jeugdige – school/docenten
R5-3 er zijn goede contacten kind/jeugdige - klasgenoten

R6 werk

R6-1 er zijn goede contacten met collega's
R6-2 er zijn goede contacten met leidinggevende
R6-3 er is een goed onderscheid tussen werk en vrije tijd

R7 omgeving

R7-1 er zijn goede contacten met huisgenoten
R7-2 er zijn goede contacten met de buurtbewoners
R7-3 er zijn goede contacten met club / vereniging

Omgeving

O1 sociaal netwerk

- O1-1 het sociaal netwerk is voldoende uitgebreid
- O1-2 het sociaal netwerk wordt onderhouden
- O1-3 de buurtcontacten van de jeugdige zijn goed

O2 sociale zelfredzaamheid

- O2-1 de sociale zelfredzaamheid van de jeugdige is leeftijdsadequaat

O3 vrijetijdsbesteding

- O3-1 de jeugdige heeft een adequate invulling van vrije tijd

O4 school-, werkgedrag

- O4-1 de jeugdige volgt passend onderwijs
- O4-2 er is een realistisch toekomstperspectief tov opleiding
- O4-3 er is een realistisch toekomstperspectief tov werk

O5 hulpverlening

- O5-1 de jeugdige is / wordt aangemeld bij (vervolg)hulpvorm
- O5-2 de jeugdige volgt de hulpverlening van Flexus
- O5-3 de jeugdige volgt externe hulpverlening

Gezin

Ge1 vergroten opvoedingsvaardigheden

- Ge1-1 er is duidelijkheid over opvoedingsvaardigheden van de ouders
- Ge1-2 de opvoedingsvaardigheden van de ouders zijn vergroot
- Ge1-3 de ouders hebben kennis van basisbehoeften jeugdigen
- Ge1-4 de ouders hebben kennis van ontwikkeling jeugdigen en/of problematiek van de jeugdige
- Ge1-5 de ouders hebben kennis van spelontwikkeling
- Ge1-6 de ouders hebben kennis van gezonde voeding
- Ge1-7 de ouders hebben zelfvertrouwen in opvoedingsvaardigheden
- Ge1-8 de ouders delen gezamenlijke opvoedingsvisie

Ge2 toepassen opvoedingsvaardigheden

- Ge2-1 de ouders reageren adequaat op emoties van de jeugdige
- Ge2-2 de ouders bieden duidelijke structuur aan
- Ge2-3 de ouders stellen leeftijdsadequate opvoedingseisen
- Ge2-4 de ouders bieden individuele aandacht aan de jeugdige
- Ge2-5 de ouders creëren optimale eetsituatie
- Ge2-6 de ouders bieden ondersteuning bij het schoolwerk
- Ge2-7 de ouders voorzien in de basisbehoeften van de jeugdige
- Ge2-8 de ouders bieden een veilig / positief gezinsklimaat
- Ge3-8 verstoorde gezinspatronen zijn hersteld

Ge3 acceptatie en perspectief

- Ge3-1 de ouders accepteren de problematiek van de jeugdige
- Ge3-2 de ouders accepteren hulpverlening
- Ge3-3 de ouders hebben duidelijkheid omtrent het toekomstperspectief

Ge 4 omgaan met ouderrol bij opvoedingsvariant pleegzorg

- Ge4-1 ouders accepteren dat zij de opvoedingsrol niet hebben en accepteren het verblijf

van de jeugdige in het pleeggezin

Ge4-2 de ouders kunnen hun rol als ouder zonder opvoedingsverantwoordelijkheid invullen

Ge4-3 ouders hebben een samenwerking met pleegouders ontwikkeld

Subdomein Pleeggezin

PGe1 vergroten opvoedingsvaardigheden pleeggezin

PGe1-1 er is duidelijkheid over opvoedingsvaardigheden van de pleegouders

PGe1-2 de opvoedingsvaardigheden van de pleegouders zijn vergroot

PGe1-3 de pleegouders hebben zelfvertrouwen in opvoedingsvaardigheden

PGe1-4 de pleegouders delen gezamenlijke opvoedingsvisie

PGe2 bieden van een veilig en positief gezinsklimaat

PGe2-1 de jeugdige groeit op in het pleeggezin en komt toe aan zijn / haar ontwikkelingstaken

PGe2-2 de pleegouders reageren adequaat op emoties van de jeugdige

PGe2-3 de pleegouders bieden duidelijke structuur aan

PGe2-4 de pleegouders bieden een duidelijk dagritme aan

PGe2-5 de pleegouders stellen leeftijdsadequate opvoedingseisen

PGe2-6 de pleegouders bieden positieve bevestiging aan de jeugdige

PGe2-7 de pleegouders begrijpen de jeugdige en bieden het ruimte om eigen initiatieven te nemen

PGe3 acceptatie en perspectief

PGe3-1 de pleegouders accepteren de problematiek van de jeugdige

PGe3-2 de pleegouders accepteren begeleiding bij de opvoeding

PGe3-3 de pleegouders hebben duidelijkheid omtrent het toekomstperspectief

PGe 4 omgaan met pleegouderschap

PGe4-1 pleegouders hebben een goede balans tussen zorg voor de kinderen, voor zichzelf en voor elkaar

PGe4-2 pleegouders delen een gezamenlijke opvoedingsvisie en ondersteunen elkaar in de opvoeding

PGe4-3 pleegouders hebben een samenwerking met de ouders ontwikkeld

PGe 5 onderlinge relaties in het pleeggezin

PGe5-1 er is een goede relatie tussen jeugdige en pleegouders

PGe5-2 er is een goede relatie tussen de jeugdige en anderen in het pleeggezin

PGe6 sociaal netwerk pleeggezin

PGe6-1 de jeugdige kan omgaan met personen in het sociale netwerk van het pleeggezin

Bijlage 2. Vragenlijst

De vragenlijst is opgedeeld in verschillende delen, waarin steeds andere onderwerpen aan de orde komen. Deze onderwerpen zullen zijn: algemeen, werkdruk, doelrealisatie en gebruiksvriendelijkheid van de SDL. Elk deel met vragen wordt voorafgegaan door een instructie. Alvast bedankt voor uw medewerking!

Deel 1: Algemeen

We beginnen met een aantal algemene vragen, vul het juiste antwoord in of kruis het juiste antwoord aan.

- 1) Naam:.....
- 2) Geboortjaar.....
- 3) Geslacht: Man
 Vrouw
- 4) Nationaliteit: Nederlands
 Anders, namelijk.....
- 5) Hoogst door u gevolgde opleiding:
 Mavo / VMBO
 Havo
 VWO
 MBO, namelijk:.....
 HBO, namelijk:.....
 WO, namelijk:.....
 Anders, namelijk:.....
- 6) Hoeveel jaar bent u werkzaam binnen de jeugdhulpverlening? jaar en.....maanden
- 7) Hoe lang bent u werkzaam bij Stichting Flexus? jaar enmaanden
- 8) Heeft u mee gedaan aan de pilot over doelrealisatie?
 Ja
 Nee

Respondentnummer:

Afdeling:

Deel 2: Werkdruk

Geef van elk van de volgende situaties in een score aan hoeveel stress u denkt dat zo'n situatie u gemiddeld genomen zou opleveren als die zich voordoet. Omcirkel hierbij één van de cijfers van 1 t/m 9, waarbij 1 staat voor geen stress en 9 staat voor heel veel stress. Als één van onderstaande situaties niet van toepassing is op uw werk dan kunt u aangeven hoeveel stress u denkt dat zo'n situatie u zou opleveren. Geef vervolgens aan hoeveel dagen u deze gedurende de laatste 6 maanden hebt ondervonden. In sommige situaties is het moeilijk aan te geven om hoeveel dagen het gaat, dan kunt u aangeven hoe vaak u er echt last van heeft gehad. Als de situatie niet voorkwam kunt u een 0 omcirkelen en als de situatie het afgelopen half jaar negen keer of vaker voorkwam dan kunt u een 9+ omcirkelen. Ook als de situatie niet van toepassing was op uw werk dan kunt u een 0 aankruisen.

9) Nieuwe of onbekende taken uitvoeren die u toegewezen zijn.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

10) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

11) Handelen bij crisissituaties.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

12) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

13) Uitvoeren van werkzaamheden die niet in jouw taakomschrijving staan.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

14) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

15) Meer verantwoordelijkheid krijgen dan van je verwacht mag worden.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

16) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

17) 17 Snel belangrijke beslissingen nemen.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

18) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

19) Regelmatig onderbroken worden tijdens je werkzaamheden.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

20) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

21) Regelmatige wisselingen tussen saai werk en situaties die je volledige aandacht vragen.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

22) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

23) Veel papierwerk.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

24) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

25) Werkzaamheden uitvoeren om een deadline te halen.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

26) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

27) Weinig rusttijd hebben tussen werkzaamheden.

1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9

28) Hoe vaak kwam dit voor in de afgelopen 6 maanden?

0 ----- 1 ----- 2 ----- 3 ----- 4 ----- 5 ----- 6 ----- 7 ----- 8 ----- 9+

Deel 3: Doelrealisatie

Omdat dit onderzoek deel uit maakt van een reeks onderzoeken naar Doelrealisatie zullen hier ook een aantal vragen over gesteld worden. Probeer zo uitgebreid mogelijk antwoord te geven.

29) Wat vindt u van werken met doelen en doelrealisatie?

.....
.....
.....
.....

30) U heeft tijdens de pilot gewerkt met de Standaard Doelen Lijst, heeft u na de pilot de SDL nog gebruikt?

- Ja, bij elk nieuw dossier
- Ja, bij enkele dossiers
- Nee

31) Gebruikt u de SDL als hulpmiddel bij het opstellen van doelen?

- Ja, bij elk nieuw dossier
- Ja, maar niet bij alle
- Nee, nooit

32) Wat is de reden dat u wel of niet bent doorgedaan met het werken met de SDL?

.....
.....
.....
.....

Bij de volgende stelling is het de bedoeling dat u aangeeft in hoeverre u het er mee eens bent.

33) De Standaard Doelen Lijst levert een positieve bijdrage aan doelrealisatie binnen Stichting Flexus

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

Licht uw antwoord toe

.....
.....

Deel 4: Hanteerbaarheid van de SDL

De volgende vragen zullen gaan over de hanteerbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van de Standaard Doelen Lijst. Hieronder staan een aantal stellingen waarbij het de bedoeling is dat u per stelling aangeeft in hoeverre u het er mee eens bent.

34) De Standaard Doelen Lijst is gebruiksvriendelijk

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

Licht uw antwoord toe

.....
.....
.....
.....

35) De SDL bevat te weinig doelen

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

36) De SDL bevat te veel doelen

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

37) De formulering van de doelen op de SDL is duidelijk

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

38) De indeling van de verschillende doelen binnen de domeinen en subdomeinen is duidelijk

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

39) De lay-out van de SDL is overzichtelijk

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

40) Alle door mij (regelmatig) gestelde doelen komen voor op de SDL

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

41) Ik moet lang zoeken in de lijst voor ik het juiste doel gevonden heb

- Helemaal mee eens
- Mee eens
- Niet mee eens
- Helemaal niet mee eens

Licht toe welke doelen volgens u ontbreken op de SDL

.....
.....
.....
.....

42) Wat zou u aan de SDL graag anders willen zien, zodat de gebruiksvriendelijkheid vergroot wordt?

.....
.....
.....
.....

Bijlage 3. Vignetten

Hieronder staan 2 casussen. Formuleer aan de hand van de SDL per casus 3 doelen. De SDL vind u aan het eind van deze vragenlijst.

Casus 1

C. is een jongen van twaalf jaar. C. is een hyperactief kind en heeft moeite zichzelf onder controle te houden. Hij heeft een sterke eigen wil en heeft de neiging conflicten uit te lokken. Hij vraagt erg veel energie. Moeder is wanhopig en kan niet opboksen tegen C. Vader gebruikt tegenwoordig fysiek geweld, omdat C. anders niet naar hem luistert.

Formuleer aan de hand van de Standaard Doelen Lijst (zie bijlage) 3 doelen (twee voor het kind en één voor ouders).

- Code.....
- Doel.....
- Code.....
- Doel.....
- Code.....
- Doel.....

Casus 2

K. is 16 jaar. Ze woont in Nederland, maar is afkomstig uit Soedan. Haar moeder is samen met haar moeder en oom naar Nederland gevlucht toen K. nog een baby was. In het verleden is K. misbruikt door haar oom. Moeder is op dit moment ernstig ziek en kan niet langer voor K. zorgen. K. is een timide meisje, ze heeft geen echte vriendinnen en is erg teneergeslagen. Ze vindt zichzelf minderwaardig ten opzichte van anderen, is negatief ingesteld en voelt zich moedeloos.

Formuleer aan de hand van de Standaard Doelen Lijst 3 doelen.. Geef hierbij ook de code van het doel uit de SDL (zie bijlage) aan.

- Code.....
- Doel.....
- Code.....
- Doel.....
- Code.....
- Doel.....

Heel erg bedankt voor het invullen!